

Padányi József

Az aszimmetrikus hadviselés során alkalmazandó eljárások, eszközök és módszerek¹

10.17047/HADTUD.2015.25.1-2.81

Az Egri csillagok című regény egyik izgalmas jelenete azt írja le, amikor 1541-ben vonulnak Budára a török csapatok és Gábor pap kísérletet tesz egy összpontosított töltet segítségével a szultán felrobbantására. Mi más ez, ha nem a felszabadító harc egy klasszikus eleme, amikor a honvédők váratlan támadást hajtanak végre. Nincs tehát új a nap alatt.

A terrorizmus ellen viselt aszimmetrikus küzdelemben új, az eddiginél hatékonyabb eszközöket kell alkalmazni a siker érdekében. Az aszimmetrikus hadviselésben nem feltétlenül a katonai erő a meghatározó elem.

A korszerű haderők mindegyikében jelen vannak az ún. különleges erők, amelyek szinte minden harchelyzetben képesek gyorsan és hatékonyan beavatkozni. Megjegyzendő, hogy ma már ilyen rendőri, sőt, vám- és pénzügyőrségi erők is vannak sok országban, amelyek kiemelkedő szerepet játszanak a terrorizmus elleni harcban.

A közelmúltban az Izrael által indított *Öntött ólom* hadművelet közvetlen célja az volt, hogy hatékony választ adjanak az ország területét a palesztinok részéről folyamatosan érő rakétatámadásokra. Ez igen jó példa arra, amikor egy haderő speciális feladatra készül fel. Arra, hogy lakott területen, minimalizálva az áldozatok számát, kiiktassa a területét aszimmetrikus eszközökkel pusztító ellenséget. Klasszikus összhaderőnemi műveletről van szó, amely több napon át tartó, célzott légi csapásokkal kezdődött, amit egy jól felépített és igen dinamikus szárazföldi művelet követett, azt pedig a haditengerészet blokádjá biztosította a tenger felől.

A szárazföldi erőket sajátos módon állították össze: a magot a különleges erők képezték, amelyek műveleteit tüzérség és műszaki csapatok támogatták. Óriási mennyiségben alkalmazták a robottechnológiát, a korszerű felderítő eszközöket, miközben különös figyelmet fordítottak a lakott területen vívott műveletek sajátosságaira. Itt alkalmaztak először olyan talajradar-rendszereket, amelyek bizonyos mélységig lehetővé tették az alagutak, csatornák, a talajszint alá telepített aknák feltárását. A műszaki támogatáson belül is igen jelentős volt a tüzérség-támogatás. A harci cselekmények során kiterjedten alkalmazták a pszichológiai eljárásokat, a CIMIC eszköztárát, az erők megóvásának elveit, valamint a kibervédelmi eljárásokat, amelyek kiemelt szerepet játszanak az aszimmetrikus hadviselésben.

A műveletet rendkívül intenzív felkészítés előzte meg, amelynek során a katonák lakott területek sajátosságainak megfelelő gyakorlótereken készültek a helységharcra.

1 Jelen közlemény a Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága és a Nemzeti Közsolgálati Egyetem (NKE) által 2014. november 12-én az NKE HHK objektumának dísztermében *Az aszimmetrikus hadviselés* címmel szervezett szakmai-tudományos konferencián elhangzott nyilvános előadás hanganyagának szerkesztett változata.

Sajátos tapasztalatokkal szolgált az iraki háború. Miután Bush elnök büszkén bejelentette a győzelmet, olyan, sok áldozatot követelő műveletek kezdődtek, amelyben az elesett és sebesült katonák száma csak 2006-ban megközelítette a hatezret. Miből származtak ezek a veszteségek? Főként az iraki ellenállók azon felismeréséből, miszerint a megszálló csapatok nagyon is sebezhetőek. Megszűnik ugyanis ilyenkor a klasszikus értelemben vett különbség a front és a hátország között. Megnyúlnak a hadianyagot szállító konvojok szállítási útvonalai és ezek nagyon nehezen biztosíthatóak a robbantásos támadásokkal szemben.

A tapasztalatokon okulva az amerikai hadvezetés dandárszinten hozott létre tűzserész századokat. Kialakították a nyilvánossági központok rendszerét, amelyek lehetővé teszik a tapasztalatok feldolgozását, a tapasztalatcserét, az új eljárások és módszerek kiérlelését. Elterjedtek továbbá a precíziós fegyverek a lázadók kulcsfiguráinak megsemmisítésére. Ezzel összefüggésben folyamatosan korszerűsödött a felderítés. Felértékelődött a harci helikopterek, a drónok szerepe, amelyek távirányítással is alkalmasak precíziós támadások végrehajtására, miközben igen nehéz az azokkal szembeni ellentevékenység. Elterjedté váltak a távirányítással működtetett robbanószervezetek ellen használható blokkoló eszközök.

Amerikai tapasztalatok szerint ígéretes próbálkozás az üzemanyag-szállító konvojok számának csökkentése oly módon, hogy a katonai táborokban egyre kiterjedtebben alkalmazzák alternatív energiaforrások (szél- és napenergia) igénybe vételét, ami kevesebb hagyományos üzemanyag felhasználásával, tehát kevesebb konvoj mozgatásával, végső soron kevesebb veszteséggel jár.

A terrorizmus elleni harcban kiemelkedő szerepet kell kapnia a pénzügyi rendszer átláthatósága, a pénzmozgások nyomon követhetősége biztosításának. Annál is inkább, mivel egy-egy terroristatámadás nagyon sok pénzbe kerül. Ez nyilvánvalóan nem katonai feladat, de aszimmetrikus műveletek folytatásánál kulcskérdés az ellenség pénzügyi erőforrásainak feltárása, pénzügyi műveleteinek figyelemmel kísérése. Ma már világszerte számos, erre szakosodott ügynökség működik. Komoly erőfeszítések irányultak az utóbbi időben a bankjegyek nyomonkövethetősége feltételeinek megteremtésére a sorozatszámok figyelemmel kísérése révén.

Van-e eredménye a terrorizmus elleni küzdelemnek? Egy statisztika szerint, amely 268 szélsőséges csoport megszűnésének körülményeit vizsgálja, vizsgált időszakban négy okból szűntek meg a csoportok:

- politikai színre léptek,
- rendőri beavatkozás nyomán szűntek meg,
- katonai beavatkozás nyomán szűntek meg,
- úgy ítélte meg a szervezet, hogy győzött és kilépett a szürke zónából.

A csoportoknak körülbelül a fele a direkt beavatkozások nyomán szűnt meg. Tehát az ellenük való harc – bár minden tekintetben igen sokba kerül – nem hiábavaló, hiszen az eredmények jól érzékelhetőek.